

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ ЯК СКЛАДОВА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

к.е.н., ст. викладач **Касьяненко Т.В.**,
студент **Макаренко Є.В.**
Сумський державний університет (Україна)

Розвиток нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії (надалі НВДЕ) є одним з небагатьох ефективних шляхів вирішення сучасних енергетичних проблем людства завдяки своїй екологічній чистоті та невичерпності. Україна належить до держав з високою енергоємністю економіки, тому потребує кардинального зменшення використання імпоротної енергії, знаходячись у зоні ризику настання дефіциту паливної сировини. Необхідність розвитку та використання НВДЕ є беззаперечною, адже це стане вагомим фактором зниження антропогенного впливу на довкілля, підвищить безпеку енергопостачання та сприятиме зменшенню енергетичної залежності країни.

На сьогодні альтернативні джерела енергії на світовому рівні ще не є значними, проте потенціал їх використання, безсумнівно, перевищує світове споживання енергетичних ресурсів. На вітчизняному ринку НВДЕ тільки починають розвиватися. Станом на 2011 рік їх частка в енергетичному балансі України становить 0,9%. Найвищі темпи розвитку мають вітрова та сонячна енергетика, ефективність потужностей яких у 2012 році зросли у 2,2 рази (до 268,8 мегават) та 1,7 разу (до 317,8 мегават) відповідно.

Держава має значний потенціал виробництва біопалива. Зокрема, переробка відходів агропромислового комплексу може забезпечити виробництво біогазу в обсязі, що є рівним 2,6 млрд. м³. Наша країна має широкий спектр сировинних ресурсів та технологічне оснащення для виробництва біоенергетики (біогазу, біоетанолу, біодизелю та ін.), але, незважаючи на це, розвиток даного явища наразі перебуває на початковій стадії.

У 2012 році в Німеччині відсоток енергії, виробленої альтернативними джерелами становив 18,6%, у Франції – 11,7%, у Швеції – 10,4%. НВДЕ у вище перелічених країнах успішно розвиваються, зокрема, завдяки ефективній державній політиці, одним з методів реалізації якої є «зелений тариф». Це явище передбачає укладення довгострокових контрактів на купівлю електроенергії, встановлення відносно високого єдиного тарифу на вироблену електроенергію, гарантування доступу до електромережі. Дане явище є дієвим способом залучення інвестиції в досліджувану галузь, адже вона є досить ризиковою та потребує додаткових стимулів для розвитку. Окрім «зеленого тарифу» сучасні розвинені країни використовують наступні механізми стимулювання розвитку НВДЕ: податкові пільги для підприємств, що працюють на альтернативній енергетиці; визначення податків на промислові викиди та інші забруднення навколишнього середовища для підприємств на основі традиційного палива; квотування виробництва електроенергії з відновлюваних джерел; проведення тендерів на проекти, спрямовані на використання НВДЕ; пільгові кредити; підтримка промислового обладнання альтернативної енергетики та прискорення його амортизації.

Покращення енергетичної ситуації в Україні не є можливим без удосконалення законодавчої бази та формування системи її застосування й контролю; розробки інвестиційних проектів, спрямованих на залучення вкладень в досліджувану галузь; модернізації наявного енергетичного обладнання та підвищення його надійності. Окрім цього, розширення використання НВДЕ

потребує стабілізації економічної ситуації в країні та погашення державного боргу. В країні наявні механізми державного регулювання у напрямку стимулювання розвитку НВДЕ, зокрема, інвестиційні субсидії на виробництво обладнання й упровадження технологій для використання НВДЕ, дотації до цін на виробництво та споживання паливно-енергетичних ресурсів, вироблених на основі альтернативних джерел, уведення обов'язкових квот на виробництво та споживання таких ресурсів тощо.

На нашу думку, основними перешкодами на шляху розвитку альтернативної енергетики в Україні є політична невизначеність державної влади; незацікавленість компаній, які працюють з традиційними джерелами енергії; обмеженість коштів, виділених на створення технічних засобів для виробництва альтернативної енергії; несприятливий інвестиційний клімат у досліджуваній сфері; відсутність державного контролю за виконанням вже наявних підтримки розвитку технологій, та обмеженість іноземних інвестицій; відсутність економічних стимулів створення обладнання для використання НВДЕ.

Отже, не зважаючи на те, що Україна має сприятливі умови для широкомасштабного впровадження НВДЕ, існує низка проблем, які стримують розвиток цього процесу. Для виходу з цієї ситуації доцільним є формування чіткої стратегії розвитку НВДЕ та супутніх їм факторів; створення системи правових інструментів, на базі яких стало б можливим проведення ефективного економічного реформування енергетичної галузі та встановлення контролю за виконанням прийнятих нормативно-правових актів; підвищення стандартів якості стосовно енергетичної сфери (зокрема, екологічних) та впровадження системи заходів контролю; розвиток наукової роботи у сфері розвитку НВДЕ і необхідних для них технологій; дослідження посівних площ, що використовуються для вирощення енергетичних культур з урахуванням необхідності збереження родючості земель.